

Ibragimova Dilafruz Shukhratovna

Senior Lecturer of the Department

"Practical English",

FSU

Turdaliyeva Feruzaxon Dilshodjon qizi

Ingliz tili va adabiyot fakulteti talabasi

FarDU

Izoh: *Maqolada William Langland qalamiga mansub "Piers Plowman" poemasining Angliya ijtmoy hayotda tutgan o'rni va ahamiyati haqida yoritiladi*

Kalit so'zlar: *ijtmoy mas'uliyat, axloq, allegoriya, korrupsiya, cherkov, ijtmoy aloqalar.*

Аннотация: *В статье рассматривается значение и роль поэмы "Piers Plowman" Уильяма Ленгланда в английской общественной жизни.*

Ключевые слова: *общественная ответственность, мораль, аллегория, коррупция, церковь, общественные отношения.*

Abstract: *In this article look at the significance of "Piers Plowman" by William Langland in the history of England society and the world*

Key words: *social responsibility, moral, allegory, corruption church, social works*

"Piers Plowman" William Langland ijodiga mansub bo'lib o'rta asrlarga tegishli asardir. Ushbu poema 7 000dan ortiq alliterativ misralardan iborat bo'lib, ushbu poemaning 10 dan ziyod variantlari mavjud va ulardan 3 tasi A, B va C versiyasi William Langlandga tomonidan yozilgan. Ushbu 3ta versiyaga bo'linishi esa o'z navbatda Piers Plowmanning murakkab tuzilishga egaligidan dalolatdir. Bu versiyalardagi farqlar avvali misralarnin uzunligi va qolaversa qayta tashkil etilganligi bilan ko'zga tashlanadi. Shuningdek Langland g'oyalari va ijtmoy tanqidining progressiv rivojlanishi va takomillashuvini aks ettiradi. Asosiy mavzularni aks ettirishda satira, simvolizm va allegorik tasvirning mohirona foydalanilishi ko'p qirrali ma'no qatlamlari bilan o'quvchini o'ziga jalb qiladi. Poema asosan XIV asrning ijtmoy hayoti, masuliyati, diniy tushunchalari haqida satira yoki kinoyali kulgu yordamida yoritilgan. Bundan ko'rinib turadiki W. Langland XIV asr Angliyasining ijtmoy, siyosiy va diniy kontekstlaridan kelib chiqqan holda o'z davrining ijtmoy - tarixiy hayotni taqdim etadigan boy allegorik poema yaratgan. Langland o'rta tabaqaga mansub ekanligi ham ushbu asarning oddiy aholi tarafdin haqiqiy va hayotiy tarzda yoritib berilganligining yana bir isbotidir

"Piers plowman" asarning ingliz adabiyotida tutgan o'rni

William Langlandning "Piers Plowman" asari ham ko'plab tanqidchilar tomonidan o'rta asr oxiriga tegishli ingliz adabiyot durdonalarida deb topilgan. Hattoki Chaucerning Kanterbery ertaklari [1] (Canterbury tales) dan avvalgi va unga salmoqli hissa qo'shgan asar sifatida topilgan. Shuningdek Robin Gud ertaklari [2] adabiy an'anasining ilk ko'rinishini o'z ichiga oladi. 1372-1389 yillarda yozilgan ushbu asar ingliz adabiyatida muhim o'ringa ega chunki bu asar o'z davri uchun yuksak yutuq hisoblanadi. Poemaning o'rta ars ingliz lahjasida yozilishi ham asarning keng tarqalishiga hissa qo'shgan. Bir vaqtning o'zida ijtmoy sharhlovchi va teologik aks ettiruvchi allegorik asar sifatida o'rta asr adabiyotida o'ziga hos o'rin tutdi.

"Piers Plowman" ning ijtmoy tahlili

Piers Plowman siyosiy, diniy korrupsiyaga ayniqsa rohiblar o'rasidagi buzuvchiliklarga qarshi achchiq hujumlari o'z zamondoshlari bilan tezda o'zaro kurashda bo'ladi XVI asrga kelib ushbu asar bosma shaklda chop etiladi va ilk protestantlar tomonidan qarshi olingan. Ushbu allegorik poema Will (iroda) ismli insonning orzulari va sargandonliklarini tasvirlaydi - och inson irodasi, buzuvchilikda haqiqatni izlash. Plowmanning o'zi ham quyi tabaqaga mansub bo'lib, hech qanday rasmiy ta'limga ega emas va oddiy og'ir mehnat bilan shug'ullanadi. Shunga qaramasdan U har doim nochor aholi qatlamining haloskori va soliqlarni to'lashda yordam beradi. Shunga ko'ra bu yaxshi hayot kechirishning ahamiyatini ochib beruvchi chuqur nasroniy asardir. Plowman odamlarni muqaddas hayot sari sayohatga olib boradigon ruhoniyning fikriga qo'shiladi va oxir oqibatda insonning hayotda va keyingi hayot insonning harakatlari va kundalik tanlovlardan iborat degan hulosaga keladi.

Piers Plowman o'z davrining zamonaviy diniy, ijtmoy va siyosiy muammolarini tahlil qilish orqali o'z davrining aksi va sotsial-realizm jamiyatining dastlabki namunasi bo'lib hizmat qiladi. Uning ta'sirini Jofru Chaucerning Kenterbery Ertaklarida ko'rish mumkin.

Langland tomonidan Piers Plowmanda hal etilgan ayrim ijtmoy muammular quyidagilardan iborat:

- Cherkov ruhoniylarining buzilishi
- Hukmron sinfnig kambag'allar eksplutatsiyasi
- Ijtmoy mas'uliyat va adolat masalasi

Piers Plowmanning ijtmoy siyosiy sharhlari turli sinflar va ular o'rtasidagi ziddiyatlarni tasvirlash bilan muhim o'rin tutadi. Langland jamiyatning turli illatlarini tekshirish va o'z davrining tashvishlarini hal qilish uchun allegoriya va satiradan foydalanadi.

Ushbu sharhning misolini passus 5-da topish mumkin [3], unda Muqaddas honim cherkovining buzuvchilik va dangasa ruhoniysini jazolaydi. Bu esa cherkov ichidagi ahloqsizlikni tanqid qiladi va islohot zarurligini takidlaydi.

Adolat mavzusi va adolatli jamiyatga intilish Piers Plowmanning butun bir asosiy mavzusini o'z ichiga oladi.

Asar davomida Langland jamiyatning bir qator ijtimoiy siyosiy muammolari shu jumladan korrupsiya qashshoqlik va hokimiyatni suistemol qilish bilan shug'ullamadi. Shu bilan bir qatorda adolatli dunyoni taminlash uchun shaxslar va institutlarning mas'uliyatini o'rnatadi. Ijtimoiy adolatsizliklarga to'lib toshgan jamiyat portretini taqdim etish orqali Langland o'z o'quvchilarini rahm shavqat va adolatni targ'ib qilishda o'zlarining ro'lini hisobga olishga targ'ib qiladi va o'z navbatida bu say harakatlar bunday chirkinliklarga to'lib toshgan jamiyatni uyg'otish uchun hizmat qiladi.

Piers Plowman o'z qishloqdoshlarining och jamiyatni boqish uchun birgalikda ishlashga chaqiradi. [4]

Ushbu parcha nafaqat ocharchilikning ijtimoiy siyosiy tasirini o'rganibgina qolmay balki bunga qarshi birgalikda kurashish zarurligini takidlaydi.

Xulosa qilib aytganda, adolat, siyosat hamda diniy masalalar Piers Plowmanda atroflicha yoritib berilgan. Langland ushbu g'oyalar va ularning son sanoqsiz ko'rinishlari yordamida o'quvchilarga bugungi kunga qadar dolzarb bo'lib qolayotgan boy fikr va mulohazalarni taqdim etadi. Bularning barchasi bizni jamiyat, din, ahloq salohiyatda insonning tajribasi murakkabligi haqida fikr yuritishga ilhomlatiradi. Ushbu asar nafaqat mazmun va ijtimoiy muhimligi, balki o'zining ajoyib yo'nalishi bilan ham ingliz va dunyo adabiyotida salmoqli o'ringa egadir

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Canterbury tales - Chaucer qalamiga mansub ingliz adabiyat durdonasi
2. Robin Gud (Robin Hood) ertaklari - Genri Gilbert qalamiga mansub o'rta asr balladas
3. William Langland "Piers Plowman " edited by B. B. Wingfield
4. Vision of Piers Plowman " by W. Langland edited by B. B. Wingfield 2006
5. www.studysmart.com
6. The text and tradition of Piers Plowman 2008 Pearsal
7. The Myth of Piers Plowman 2012
8. www.amazon.com